

L' ARCH DE S. MARTÍ

Periòdich polítich defensor dels interessos morals y materials del País.

SE PUBLICA AL MENOS UNA VEGADA CADA SETMANA.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
Plaça Mercat, 31.
SUCURSAL D' ADMINISTRACIÓ A BARCELONA:
Llibreria de la Marina, Argenteria, 81,
de Verdguer, Rambla del mitx 5, y
Arolas 5, entressol.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
San Martí. 4 rs. al mes.
Fora. 12 » trimestre.
Anuncis y comunicats a preus conven-
cionals.

PAGOS A LA BESTRETA.

LOS ORIGINALS NO S TORNAN

Calendari de la setmana:

Diumenge V despues de Pasqua.—S. Félix de Cantalici cf.
Dilluns.—S. Pere Celesti papa y S. Ivo advocat.
Dimars.—S. Bernardino de Sena y S. Baldiri mr.
Dimecres.—S. Secundí mr., Sta. María de Cervelló y Sta. Aglae.
Dijous.—✠ La Ascensió del Senyor, Sta. Rita de Casia viuda, y Stas. Quiteria y Julia vgs. y mrs.
Divendres.—La Aparició de S. Jaume apostol y S. Basileu mr.
Dissapte.—Stas. Afra, Susana, Marciana y Paladia mrs.
Diumenge.—S. Gregori VII papa y Sta. Madelena de Pazzis vg.

ESPECTACLES PÚBLICHS

BARCELONA

TEATRO PRINCIPAL.—Companya de don Emilio Mario.—Avuy diumenje.—Tarde.—5.ª representació de l' aplaudida comedia en 3 actes de don Eusebio Blasco, **Los dulces de la boda.**—Pera la nit, **Sin familia.**

GRAN TEATRO DEL LICEO.—Avuy diumenje.—Tarde.—La ópera **Roberto il Diavolo.**—Per la nit **Mefistófele.**

TEATRO DEL CIRCO.—Avuy diumenje.—Tarde.—**Aida.**

TEATRO ROMEA.—Avuy diumenje.—Tarde.—**La Pasionaria.**—Nit.—**Los amantes de Teruel.**

TEATRO DEL ODEON.—Avuy diumenje.—Tarde.—Lo drama **Don Juan de Serrallonga.**—Altre preciós drama **¡Adriana!** y la divertida comedia **¡La má negra!**—Per la duració del espectacle, no hi haurá funció per la nit.

TIVOLI.—Avuy diumenje.—Tarde.—**Sor Teresa ó el Claustro y el mundo y Cartilaginalgia.**—Nit.—**El registro de la policia.**

TEATRO ESPANYOL.—Avuy diumenje —Tarde.—**La Dida.**—Nit.—**La creu trencada.**

CIRCO ECUESTRE BARCELONES.—Companyia ecuestre-gimnástica.—Avuy diumenje.—Dues preciosas funcions de tarde y nit.

PLASSA DE TOROS.—Avuy diumenje á las 4.—Gran elevació del capitá Milá, ab la nova bomba «Villa de París.»—Entrada de sombra 2 rals.—Sol 1.

ESPECTACLES PARTICULARS

ALIANZA DEL PUEBLO NUEVO.—Avuy, funció extraordinaria, posantse en escena la comedia en tres actes de D. Joseph M.ª Arnau, titulada: **La mitja taronja.**—Finida la comedia lo coro «Apolo» cantarà *Las flors de Maig* de Clavé, acabant la funció ab la pessa **La tornada de 'n Titó.**—Pera mes detalls véginse 'ls cartells.

CIRCULO RECREATIU MARTINENSE.—Funció dramática pera 'l dijous 24 de Maig.—Lo drama en tres actes **Lo gat de mar**, y la pessa **Lo diari ho porta.**—A dos quarts de quatre en punt.

LOS PARTITS A SANT MARTÍ

Seria precis que desconeixessim per complert las manyas y arts de tots los partits que 's disputan la direcció dels negocis públichs pera que vasi- lessim encara respecte de la línea de conducta que volém seguir al tractar de la política que li convé á nostre país Las diferentes mostras que de cada una de las pandillas políticas se 'n ofereixen en nostra població son prou y massa pera que ab tota franquesa y ab verdadera decisió las rebut- jem totas per dolentas, per perjudicials y per forasteras.

D' aquesta regla general no se 'n escapa cap: los monárquichs d' ocasió sense fè y sense pudor polítich, que ab una sola órdre de Madrid ja están satisfets pera obrar cegament contra 'ls interessos generals de Catalunya, no recordantse pera res del càrrech que desempenyan dintre de la localitat; los republicans de pega que no concebeixen altre ideal que veure davant del govern al gefe que 'ls afalaga ab promesas á la bestreta, ya d' una diputació á corts, ya d' un empleo més ó menos suculent; totas las fraccions en que s' esmicolan y 's pulverisan republicans y monárquichs, ab tants gefes com personas, amatentas, sols á la veu del partit governant pera tréuren estella.

Tota aquesta olla de cols rebull en temps d' eleccions, y essent la part política de nostra localitat una exigua minoria de la població, fa soroll com si fós gran cosa, explicantse perfectament la elecció de qualsevol diputat que ve ab la credencial estesa desde Madrid, perque no té altra cosa á fer que procurar ensenyar una llaminedura als tres ó quatre caps d' ala que saben las tasqueras de las urnas. Tingues en compte que 'l ver- dader poble, la inmensa majoria dels electors, se quedan á casa temerosos d' espurnejarse ab tota aquesta escuma, no volguent serhi pera res en tan- tas y tantas traficas com s' han de dur á cap pera poder passar per bon po- lítich.

En quant á la Adminisració local, ja podem figurarnos lo que ha de succehir: los caps d' ala de que hem parlat, costi'l que costi, forman part de tots los Ajuntaments pera servir de destorp á la bona marxa administrativa de nostra població, y sembrar la discordia y l' escándol de que 'no s' escapan ni 'ls seus mateixos amichs, á impuls de petites envejas y may satisfetas ambicions personals; los vencedors en qualsevol qüestió, per exemple, en la col·locació d' un recomanat, son vilipendiats, escarnits, ultratjats dels que 's consideran vensuts en sa influencia política, y plohuen acusacions de per tot arreu, de las quals la més petita lograria en cas de ser probada, portar á presidí al *afavorit* ab ella. A escoltársels, tothom roba qui més pot; los cárrechs que per la ley son gratuhits serian un ofici dels més lucratiu; no hi ha vergonya; ningú fa ni proposa res de franch, darrera de cada idea que á primera vista sembla beneficosa pera la població, hi há un negoci gras pera 'l que la proposa, un altre negoci no menos gras pel que la combat sistemáticamente, y finalment fins L' ARCH DE SANT MARTÍ ha sortit á llum pera segons fins, y ja vindrá dia que 's sabrá (sembla que encara no se sab) d' ahont surten las missas.

Aixó faria riure al de posat més sério, si no fes plorar amargament á tota la població honrada, á tothom que desitja que 's realisin las milloras que las creixents necessitats de Sant Martí imperiosament reclaman. Entregada la nostra població en mans d' aquestos bons caps de casa, no es ja sa administració la que correspon al primer poble industrial d' Espanya, sino un verdader camp perdut, abandonat á si mateix y ahont hi creixen las malas herbas per tot arreu.

¿Y encara hi haurá algú que preguntí ahont anem? Per si encara hi ha algú que no ho endavina, ho dirém: volém que totas las pandillas políticas se tanquin á casa seva, no instigadas per la vergonya, sino impulsadas per la veu unánime de tota la població que las aborreix; volém que pera nostra població no hi hagi més política que la propia nostra: dintre del municipi basada exclussivament en lo que interessa directament á Sant Martí, sense que hagin d' influirhi pera res personalitats forasteras que ab prou feynas nos coneixen de nom, y sols per móvils purament particulars procuran guanyarse los primers llochs en nostre municipi, á fi de servirsen en ocasió y en temps oportuns. En una paraula, desitjém que á la mesquina política del grupo se substitueixi la política independent, dels interessos morals y materials del país, la política catalana.

Pera 'l poble industrial, pera 'l poble treballador, res sen' hi endona que governi en Pau ó en Pere, perque sab que tots han de ferho prou malament situats com se troban entre espasa y paret, ó sia entre las generosas promesas sembradas pera alcansar lo poder y las terribles amenassas dels contraris, y moltas vegadas dels amichs y tot, una vegada l' han obtingut.

Avuy, los que de bona fé volen dedicarse á la millora y engrandiment, no ja de nostra població, sino del país en general, se vehuen anulats en sos esforços y obligats á retirarse sense ilusions, sense fé, y lo que es pitjor encara sense honra, perque no s' escapa ningú del teixit de calumnias que uns á altres se llensan, los polítichs á la madrilenya. Ja es hora de que

acabi semblant comedia, de la que 'l públich sensat n' está aborrit y fins als ulls.

Y per avuy prou.

INDUSTRIA CATALANA

APLICACIÓ DEL ART A L'INDUSTRIA

LEMA: A thing of beauty is a joy for ever.

Principis à que deurian subjectarse las institucions d' aplicació.

I.—Mereixia Sant Martí, centre de la Industria Catalana, y per lo tant si se 'ns permet d' Espanya, l' honor d' ésser lo primer poble de la terra que cridés à certàmen sobre l' *Aplicació del Art à la Industria*.—Y mereixia també Sant Martí, per la dita circumstancia l' honor de demanar no pas un treball merament especulatiu, sino un treball d' aplicació, un estudi pràctic, puig que no altra cosa 's demana del Concurrent al exigirli que expliqui à quins principis deurian subjectarse las institucions d' aplicació;—[de Art aplicat à la Industria.]

II.—Aquest $\frac{1}{2}$ del tema dona à nostre entendre per suposat, que en punt al fet de la necessitat d' aplicar l' Art à l' Industria ja no es possible la discussió, admetentse com un fet de tota evidència.

III.—Aquesta declaració tácita sortint d' un centre merament industrial té una importancia extraordinaria, puig dona à comprendre que s' ha fet opinió quant encara hi ha pobles y no per cert dels menos vensats d' Europa que discuteixen tal principi.

IV.—Mes, ¿com y de quina manera s' ha formateixa opinió en lo centre industrial de Sant Martí?—Averiguar eix punt es vensar molt y molt en nostre treball, puig donantnos à conèixer las causas posará en nostra ma los remeys que 's solíciten.

V.—Per altrás nacions seria cosa de comensar per l' estudi de lo que han fet los publicistas, mes, entre nosaltres, ¿ahont son los homens que s' han consagrat al estudi de las relacions entre l' art y l' industria?—¿Ahont son los llibres que sobre ellas s' han escrit?—Tota la bibliografia de nostre treball—s' enten la bibliografia espanyola—quedaria reduhida à bon segur à uns quants articles de diari escrits casi tots en Barcelona per los senyors Miquel y Badia y Sampere y Miquel.—Bé es veritat que del primer tenim un llibre sobre *La Casa* destinat à exercir gran influencia en lo bon gust; y del segon havem de suposar qu' escriuria la Memoria que sobre l' aplicació del Art à l' Industria li encarregá la Diputació Provincial de Barcelona del any 1870, mes lo cert es, que si s' ha escrit no s' ha publicat, y que per lo tant desconeixem lo que digui ó ensenyi. (1)—Donchs per molt

(1) Al donar à la premsa aquesta Memoria se conserva tal com se presentá en lo Certàmen.—La memoria en qüestió obra en poder de la Excm. Diputació desde primers de l' any 1875.

que 's vulgui donar á la influencia de dits senyors, s' ha de convenir en que no es tanta que pugui explicar lo fet que de Sant Martí surti la Crida á la qual nosaltres anem á contestar ab tota modestia.

VI.—Ja està dit que la influencia oficial, colectiva, ha d' esser encara mes petita, y dihem «que aixó queda dit» per lo mateix que may precedeix l' influencia oficial á l' individual. Empero alguna cosa s' ha fet que com á precedents havem de fer coneixer. En primer lloch per lo sol fet de haver concorregut Espanya á las Exposicions universals s' ha donat impuls al moviment artístich puig que nostres industrials al trobarse al costat dels seus companys estrangers tingueren lloch pera compendre una de las rahons de la seva deficiencia.—Si Espanya no s' hagués limitat á n' aqueix contacte, si de la llisó n' hagués tret lo profit ó ensenyansa que altrás nacions ne traqueran, ¿quí dubta que avuy seria tot altre nostre estat industrial? ¿quí dubta que nostras manufacturas no tindrian que contar entre los seus mes poderosos enemichs *lo bon gust*?—Mes tots nostres governs han fet lo mateix: han anat á las Exposicions mes en ellas no han sapigut veure altra cosa que una manifestació de la potencia industrial de una nació, y per cert que aquesta es la opinió que del carácter de las Exposicions universals ne formá lo ministre de Foment que tingué á son càrrech la organissació de la concurrencia espanyola á la primera, ó sia á la de Londres.

VII.—¿Aixó vol dir que tal equivocació es filla de la manca d' antecedents en la materia? Tal se creu, tal se diu, mes nosaltres no havem d' excusar nostras faltas ab lo vel de l' ignorancia; com á bons catalans clá y catalá, habem de dir que tal cosa es lo fruyt de nostra apatia y del poch acert de nostres Governs en escullir los caps de la Administració pública.—Donchs ara es lo lloch per probar nostra opinió y combatre la contraria que per sa comoditat tan gran crédit ha trovat entre propis y extrany.

Comensarem recordant que 'l Marqués de la Ensenada enviá á Ward, quefou després un dels administradors de la Fàbrica real de Cristalls de Sant Ildefonso á fer un viatge per Europa ab encàrrech d' escriure una Memoria sobre l' estat de l' Industria y Agricultura extrangeras, y medis practichs pera afavorir son pogrés y foment entre nosaltres.—No sabem si aquesta Memoria ha sigut impresa, més nosaltres havem pogut estudiar son contingut en un manuscrit que de la mateixa ne poseeix una gran Biblioteca extranjera (1), y podem assegurar, ja qu' aquí no es lloch de fer son anàlisis, que de haverse seguit los consells de Ward nostra industria no hauria vingut tan á menos.—Ab aixó no 's creguè que nosaltres som partidaris de la creació de las Fàbricas reals, tot lo contrari, y puig havem parlat de la de Sant Ildefonso que dirigí Ward, volem que consti nostra adhesió á lo següent dit per un mestre de la Ciencia económica en Espanya, aixó es, per En Canga Argüelles en son *Diccionari d' Hisenda*, Tomo 1, plana 467.—«El deseo siempre laudable, de promover la industria propia ha llevado á «los monarcas españoles á establecer de su cuenta fábricas y manufacturas: más los resultados no han correspondido á sus esperanzas.»—«Cuan-

(1) La Biblioteca imperial de Berlin.

«do los soberanos se decidan á comprometer su autoridad y los fondos del erario en fábricas y manufacturas, deberán hacerlo únicamente para «alentar el espíritu fabril abatido: para dilatar la esfera de las luces: para «hacer ensayos que por su coste excedan á la posibilidad de los particulares, ó para abrir nuevos caminos al trabajo. Y fuera de estos casos, los «gobiernos no deben empeñarse en sostener fábricas, porque con ello no «consiguen más que aumentar los sacrificios del erario sin utilidad del «público.»—Per quinas causas las fábricas reals vingueren á terra, no hi ha perque recordarlas nosaltres, sols havem volgut sortir al reparo que se 'ns podia fer al creures qu' eran partidaris d' un Estat industrial. Y si admetém ab Canga Argüelles l' acció industrial del Estat, tinguís desd' ara present es perque tractem d' Espanya y per Espanya, que no ignorem que la sana economía política condempna dita ingerencia fins pera aquellas industrias que 's diuhen d' Estat, com son las militares.

Aixó dit, ¿qui ignora, perque aquí tinguém necessitat de recordarho per lo menut, quant fiu y quant proposá lo inmortal asturiá, lo gran Jovellanos, per aixecar la industria nacional? Sols dirém que son projecte de Foment de las arts mecánicas sembla haber servit de patró pera la organisació de las Instituciones inglesas que tots los pobles d' Europa avuy procuran imitar, y que sens lo malhaurat paréntesis cbert á nostre renaixement per las liviandats de Maria Lluís y la guerra de l' Independencia, es ben segur que l' influencia y l' autoritat del asturiá haurian portat nostra industria endavant.—Y ja arribem als dias del ministeri Ballesteros que tan va fer per nostra restauració artística industrial. Aquí havem de recordar las exposicions quinquenals industrials y nacionals que se celebran á Madrid lo dia de Sant Fernando y que tan y tan grans triunfos valgueren á l' industria catalana. Exposicions que se celebraren fins los dias de la regencia de Espartero, es dir quan ja teniam en porta las Exposicions universals. Vegís donchs si no es incomprendible que quant la Exposició de Londres sols s' hi sapignés veure «un alarde» de la forsa industrial y de la riqueza de las naciones.

S. SANPERE Y MIQUEL.

(Seguirá.)

SECCIÓ OFICIAL

Alcaldia Constitucional de Sant Martí de Provensals.—Durant los dias que median del 18 al 23 del corrent abdos inclusiu y horas de las 9 del matí á las 2 de la tarde, tindrà lloch en lo siti de costum d' aquet poble la cobranza del quart trimestre de la contribució territorial, industrial, impost equivalent al de la sal y atrasos. Lo que 's fa públich pera coneixement dels contribuyents d' aqueixa localitat.—Sant Martí de Provensals, 10 de Maig de 1884.—Salvador Buxó.

Centre Catalanista Provensalench—S' invita á tots los socis á la excursió acordada en Junta del 15 dels corrents á las covas de Moncada y visita del Arxiu municipal y eclesiástich, que tindrà lloch lo diumenge vinent dia 25, reunirse los que vulgan assistirhi á un quart de sis del matí en la estació del ferro-carril de Fransa (Clot).—P. A. de la J. D.—Lo Secretari segon, Joan Millet.

Administració de Correos de Sant Martí de Provensals.

Nota de las cartas que per ignorarse lo domicili de sos interessats s' han continuat en las llistas d' aquesta Administració desde 'l 9 al 15 del present.

Joseph Llusá.—Joseph Bosch.—Ramon Martí.—Salvi Pugas.—Joseph Lopez.—Joseph Rauret.—Miquel Tornafoch.—Isidro Portell.—Joan Colomer.—Maria Pla.—Desidoro Urbano.—Rafel Gabarró.—Joseph Rufat.—Joseph Perez.—Anton Lacuna.—Dolors Morgall.—Josefa Pedrola.—Bonaventura Pavía.

Sant Martí de Provensals 15 de Maig de 1884.—Lo Administrador, *Sebastià Llorens*.

Administració de Consums de Sant Martí de Provensals.—Estat demostratiu de la recaudació obtinguda en los Fielats d' aquest poble desde el dia 9 al 15 del corrent mes.—Fielat n.º 1, Pessetas: 2633'01.—Fielat n.º 2, Id. 1375'57.—Fielat n.º 3, Id. 1504'88.—Fielat n.º 4, Id. 2601'83.—Fielat n.º 5, Id. 493'40.—Fielat número 6, Id. 64'59.—Fielat n.º 7, Id. 000'00.—Total pessetas: 8673'28.

Recaudació obtinguda en l' Escorxador durant lo mateix termini ab expressió dels caps sacrificats y pés de 'ls mateixos —Caps, 421.—Pés, kilógs. 9877'6.—Import, Pessetas: 1975'52.

REGISTRE CIVIL DE S. MARTÍ DE PROVENSAIS

Naixements y defuncions ocorregudas desde 'l dia 9 al 16 de Maig de 1884.

Naixements.	{	Llegítims.	Noys.	9	Noyas.	9	Total.	18
	{	Illegítims.	"	"	"	"	"	"
	{	Naturals.	"	"	"	"	"	"
Defuncions.	{	Llegítims.	homes	8	donas	8	"	16
	{	Illegítims.	"	"	"	"	"	"
	{	Naturals.	"	"	"	"	"	"

SECCIÓ REL·LIGIOSA

Parroquia Antiga de Sant Martí de Provensals.—Avuy á dos quarts de quatre de la tarde continuarà lo Mes de Maria, Rosari, exercicis de dit mes, sermó y se finalisarà ab las letrillas propias de dit mes. Lo dilluns y 'ls dos dias següents per lo matí á las 5 se farán las professons de rogativas com de costum. Lo dijous dia de la Ascensió del Senyor, á dos quarts de quatre de la tarde 's continuarán los exercicis del Mes de Maria com lo diumenge, 'ls dias de treball se faran per la nit á las set y quart.

Parroquia Nova de Sant Martí de Provensals.—Avuy diumenge, continuaran los exercicis del Mes de Maria, á las quatre se resará lo Santissim Rosari, desseguida la meditació, sermó y finalment los cants en alabansa de la Verge Santissima. Dilluns, dimars y dimecres, se farà la profesó de rogativas segons lo rito de la Santa Mare l' Iglesia, á las sis del matí sortirà de l' Iglesia, arribant fins lo carrer del Clot y regressant per lo carrer de Bilbao y Puigjané. Dijous dia de la Ascensió se continuarà lo Mes de Maria com lo diumenge.

Parroquia de Santa Maria del Taulat.—Avuy dia 18, á las 10 del matí, ofici ab platica Dominical, y per la tarde á dos quarts de cinch, la continuació del Mes de Maria, continuant ditas funcions los demes dias á las sis del matí.

BESCUYTS VIÑAS

Se recomanan per esser lo postre més agradable y económic y per sa especialitat pera 'l thé, café, llet, xacolata y vi Champagne.

De venda en totas las confiterías y tendas de comestibles.

DEPOSIT: AVINYO, 32.

SASTRERÍA

DE

BONAVENTURA SERRA.

BON TALL. 135—Triunfo—135. GALANURA.

(Prop l' Aliansa)

En aquest gran establiment trobará lo parroquí tota mena de géneros á preus sumament baratos. Mostruaris de totas classes. Bons géneros del país rebuts directament de las fábricas.

135—Triunfo,—135.

LLIBRERIA DE LA MARINA

DE

MILLET GERMANS.

Carrer de la Argentería, n.º 61.—Barcelona.

Grandiós assortit en efectes d'escriptori, papers y sobres nacionals y estranjers. Llibres ratllats y en blanch de totas classes. Copiadors de cartas. Tintas, plomas y objectes de dibuix. Impresions rápidas en tipografia y litografia de totas classes de treball. Se fan llibres pera 'l comers de totas classes y grandarias segons mostra.

Gran assortit de llibres y planos pera la Marina y obras recreativas y diccionaris de varias llenguas.

Nota.—Aquest gran establiment reb directament tots los efectes de las fábricas nacionals y estranjeras.

MAGATZEM DE MÚSICA

DE

RAFEL GUARDIA.

Rambla de Sant Joseph, prop de la Virreyna.—Barcelona.

Comissió y exportació.

Gran assortit en tota mena d' obras musicals, espanyolas y extrangeras.—Especialitat en música religiosa. Accessoris pera piano.—Abono especial pera lectura de música.

Correspondencia directa ab tots los editors d' Espanya y demés nacions

GRAN FÀBRICA DE LICORS

DE

E. ESCAT Y COMPANYIA.

Varietat en tota classe de vins, licors, etc. — Champagne de las marcas mes acreditadas.

— CLOT —

CENTRO DE ANUNCIS Y SUSCRIPCIONS.

5 Carrer de Fernando VII y Arolas, 5.

BARCELONA.

L' ARCH DE SANT MARTÍ.

PERIÒDICH POLITICH DEFENSOR DELS INTERESOS MORAIS Y MATERIALS DEL PAÍS.

Sortirà á lo menos una vegada cada setmana.

Publica un folletí literari de vuyt planas en paper superior y ab numeració á part pera formar un volum de mes de 400 planas l' any.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un mes, 4 rs. — Fora, trimestre 12 rs. Anuncis, reclams y comunicats á preus convencionals.

ADMINISTRACIÓ: Sant Martí de Provensals, Plassa Mercat, 21. — SUCURSALS en Barcelona: Llibreria de la Marina, Argentería, 61 y Arolas, 5, Entressol.

NOVAS

Lo dimecres passat celebrá sessió ordinaria nostre Magnífich Ajuntament baix la presidencia del senyor Alcalde don Salvador Buxó, ab assistencia de divuyt senyors regidors. Llegida l' acta de la sessió anterior pel senyor secretari don Albert Robatti, fou aprovada.

Acte seguit se doná compte del dictámen que havia quedat sobre la taula, pendent de discussió en la sessió anterior, referent al emplaçament del nou cementiri, qual dictámen vé firmat pels facultatius senyors don Elias Rogent, don Rafel Puig y Valls y don Pere Falqués, y dona lo seu autorisat parer sobre 'ls terrenos que havia acordat adquirir nostre municipi en la montanya del Guinardó, ab destí á la nova necrópolis.

L' impugná 'l senyor Forn, y després d' alguna discussió s' acordá aprobar lo dictámen facultatiu per deu vots contra set.

Y havent abandonat la sala del Consistori alguns senyors regidors fins al punt de no quedar en sessió prou número pera pendre acort, s' alsá la sessió.

Per la importancia que revesteix pera nostra població la qüestió del

cementiri, d'interés vital de la mateixa, no deixarem d'ocuparnos oportunament.

—Sobre dos quarts de dotze del divendres passat se presentaren en la habitació que ocupa en nostra població l'obrer conegut ab lo renom de Caratallat, un Inspector de policia acompanyat de alguns individus del mateix cos y un representant del Jutjat, pera procedir á un registre, que afectuaren, trobantse segons se 'ns assegura una quantitat en diner de 1,030 duros 12 rals, dos caixas de municions, varias armas que semblavan constituhir un mostruari per sa diversitat de formas, y gran número de documents redactats en diferentes llenguas, francés, castellá, etc., d'alguna importancia.

No fem sino donar la noticia tal com de públich se 'ns ha dit, sense la pila de comentaris que cadascú hi fá, suposant que 'l tribunal en quals mans deu estar l' assumpto, procurarà lo abans possible dirnos la veritat del fet.

—Sessió celebrada per la Junta d' Instrucció, 'l dia 15 de Maig de 1884.

Baix la Presidencia del Alcalde senyor Buxó, y ab assistencia dels senyors Rodó, Fargas, Serra (don Serafi) Elias, Cuatrecasas y Uriach, celebrá sessió 'l dijous passat la Junta d' Instrucció.

Llegida l' acta de la anterior fou aprobada.

Desseguida entraren en lo saló los senyors professors de las escuelas municipales, invitats al efecte, y prengué la paraula lo senyor President, manifestant que l' objecte d' haverlos convocat, era pera resoldre tres instancias solicitant altrás tantas plassas d' ajudants auxiliars en las escuelas de noys, pera qual resolució desitjava sentir als senyors mestres, pera que exposessen lo seu parer; y després d' haver usat de la paraula algun d'ells manifestant regoneixer en los solicitants las condiciones d' aptitut y demás necessarias, s' acordá nombrar á don Tomás Camps pera la escola á càrrech del senyor Martí; á don Domingo Gimenez pera la del senyor Font y á don Francisco de P. Ferrer pera la del senyor Tubert.

Seguidament s' acordá que l' endemà se fes una visita á las escuelas, á qual efecte aquella Junta se dividiria en duas seccions pera durla á cap ab més facilitat.

Aixis mateix s' acordá que 'ls exámens generals tingan lloch los dias que á continuació s' expresan:

Dia 4 de Juny, escola de noys del Clot.—Id. 6 de id., escola de noyas de idem.—Id. 10 de id., escola de noys del Taulat.—Id. 17 de id., escola de noyas de id.—Id. 20 de id., escola de noys de la Montanya.—Id. 26 de id., escola de noyas de id.—Dia 1.º de Juliol, escola de noys de la Sagrera. Idem 4 de id., escola de noyas de id.

No haventhi altres assumptos de que tractar s' alsá la sessió.

—Per primera vegada en Espanya se ha celebrat en Cesures (Pontevedra) una fira de gossos, la concurrencia ha sigut tanta, que 's fa pujá fins á tres mil lo número de aquesta classe de animals, y las transaccions també han sigut molt animadas.

¡Quina agafada si ho haguesen sapigut los del llas escorredor!

—Està malalt d'alguna gravetat en la vehina ciutat de Barcelona, nostre apreciat amic i l' il·lustrat poeta rossellonès y mantenedor dels Jochs Florals d'enguany, Mr. Justin Pepratx.

No hi ha que dir quant desitjem son prompte y complet restabliment.

—Segons tenim entès s' està preparant una *corrida* de torets a aquesta població, en la que seran *lidiadors* alguns joves de la mateixa. Per mes que 's dona a la funció un caràcter benèfic, ja que segons sembla se farà a benefici de la casa de Lactancia, es altament censurable lo pensament.

Nosaltres creyem que podria la joventut provensalenca demostrar de tota altra manera los seus bons sentiments al mateix temps que la seva il·lustració. Lo que s' ha donat en anomenar espectacle nacional està lluny de formar part de nostras costums tradicionals, y hauriam d' enorgullir-nos los pobles catalans d' ésser, per aquest cantó, los menos espanyols de la Península.

Nos alegrariam, donchs, de que la idea fracassés substituhintla ab altra mes conforme ab las bonas costums y ab nostre caràcter.

—En lo carrer antich de Valencia y en son encreuament ab lo de Sant Pere, hi ha un lloch que sembla destinat a dipòsit d' escombraries, donant ben trista mostra de la netedat pública y del respecte que a las ordenansas municipals se té en nostra població. Hem de fer notar que per aquell indret no hi ha dia que no hi passin los dependents del municipi y y fins algun senyor regidor, que no sembla sino que s' han donat la con-signa de fer los ulls grossos y passar de llarch.

—Prop de la font que hi ha al carrer de Sant Joan de Malta, davant de la torre de Sant Joan, hi ha una casa que posseheix un saltant d' ayguas brutas donant al carrer. Lo vehinat està queixós dels perfums que en dit siti se gosan, empestant lo carrer, y per ésser aquest de molt trànzit, s' estranya tothom de que per part de qui corresponga no 's fassa desapareixe lo reguerot overt y no 's conduhescan las ayguas brutas a la cuneta que passa per allí aprop. L' altre dia va caurehi un noy, y sort que foren amants a traurel los vehins, ab lo qual lograren que no fos víctima sino del susto, sortint com ja se suposa, fet una llástima d' aquell estany d' immundicia.

—La setmana passada gran número de catalanistas obsequiaren ab una excursió als voltants de Barcelona, a Mr. Justin Pepratx, representant dels escriptors provensals, llengadocians y rossellonesos. Formavan part de la comitiva representants del «Centre Catalanista Provensalench» y de la redacció del L' ARCH DE SANT MARTÍ.

Visitaren l' històrich monastir de Sant Cugat del Vallés y a la arribada a dita població foren rebuts pels individus d' aquell Ajuntament, que ha viatíngut la atenció de situar en tot lo trajecte de la carretera algunas parellas de mossos de la Escuadra.

Iesprés de visitar lo Monastir, foren obsequiats los catalanistas ab un esplndit esmorzar en casa del propietari D. Tomás Fábregas, assistint al acte l' Ajuntament en corporació. Se pronunciaren entussiasas brindis per prt dels obsequiadors y obsequiats.

Després d'haver visitat los excursionistas alguna altra casa d'aquella població, que tant galana y entussiasa arribava los hi havia fet, se dirigiren cap á Vallvidrera. La pluja impedí que pogués celebrarse lo dinár en l'envelat construït al cim d'un de sos mes alts turons ahont se veyia volar la bandera catalana, verificantse á casa d'un dels companys d'expedició don Manel Vicens, que la havia anticipadament oferta als excursionistas.

En lo dinár regná la mes franca expansió; al ésser als postres se llegiren composicions en prosa y en vers, després d'un breu pero calorós discurs de Mr. Justin Pepratx, terminant l'acte á las onze de la nit, hora en que los expedicionaris tornaren á la vehina ciutat altament satisfets de la excursió que ha de servir no sols pera estrènyer mes y mes los llassos naturals que uneixen als catalans d'una y altra banda dels Pirineus, sino també pera refermar las simpatías que sempre han existit entre 'ls catalans y los provensals y llengadocians.

—Cridem la atenció de qui corresponga sobre 'l perill que hi ha de que sucseheixi alguna desgracia en lo molí Carbonell. Aquell casaltot arrunat se trova en mitj de la baixada que en aquell indret fa la carretera, y tant avansat en ella, que fa impossible lo poderse salvar qui per allí passi d'ésser agafat pel tramvia de vapor, tenint en compte que la giragonsa que fá allí la via priva per complet de véure venir lo tren.

Lo tramvia passa ravent y gayre be fregant pel costat d'aquell casaltot, y es del tot necessari que aquest se fassi desaparèixer.

—Se 'ns assegura que s'ha deixat corre del tot lo pensament de que 's parlava ja fa dias, de realisar la fusió de las duas societats del gas Catalana y Lebon. En cambi sabem que va á emplantar una nova fàbrica la companyia Lebon pera donar l'abast á las necessitats de nostra població, havent ja demanat lo corresponent permís al Ajuntament.

—Devem denunciar al municipi l'abús que 's comet ab massa freqüencia de buyard de dias los dipòsits fecals de las casas particulars, perque moltes vegadas á las set y á las vuyt del matí encara s'estant ocupant en tals operacions, incomodant al vehinat y contravenint á las ordenansas municipals.

—No dubtem de que 's veurá afavorida per una distingida concurrencia la funció que ha organísat pera avuy la societat «La Alianza», composta de duas aplaudíssimas produccions del Teatre Catalá, y d'una de las mes populars cançons del immortal Clavé.

Donaréu compte oportunament del éxit que es de suposar obtindrán los socis encarregats del desempeñyo de cada un dels números de tant interessant programa.

—Un Enginyer de Brújas acaba d'inventar un senzill mecanisme que aplicat á las portas de las casas serveix, pera donar avis de l'entrada clandestina d'alguna persona. Los lladres poden ser agafats á la ratera quan pretenen cometre alguna malifeta. Aquest mecanisme té la particularitat de que 'ls malfactors son empresonats en sas trampas, sens que 'ls assi cap mal.

—*La Higiene* declara la guerra al sombrero de copa alta y en lo seu lloch aconsella l'us en tot temps d'un sombrero de palla, barnisat per l'hivern ab una sustancia fosca y de consistencia pera soportar las pluhas sense malmétres posánthi si fos precis las reixetas laterals que portan los volets de castor pera facilitar la traspiració. Aquest sombrero hauria d'esser d'alas amplas, de forro color fosch, d'alsada regular y ni ample ni estret en lo cap.

Celebraríam que d'una vegada per sempre desaparegués lo ridícul sombrero de copa alta y que dexantnos de las preocupacions de la moda 'ns atinguessem als preceptes de *La Higiene*.

—En un café concert de Paris s'está exhibint un fenómeno per tot extrem original y curiós,

Se tracta d'un jove que té 'l cap igual al d'un bou.

Se diu Eugeni Boudon, y conta 23 anys d'edat.

No fa molts dias treballava encara com mestre d'obra al poble de son naixement, que es Touranville.

Es un xicot molt intel·ligent, pero no sab llegir ni escriurer, perque sos pares no pogueren conseguir may que fos admés á cap escola, á causa de sa deformitat fisica.

Es de estatura mitjana, de proporcionat cos, y no té mes de monstruós que 'l cap.

Desde 'l naixement del nas fins al coll, passant per darera de las orellas, son cap es exactament igual al d'un bou.

Heus aquí com Boudon explica aqueixa singularitat de la naturalesa. Sos pares eran carnicers.

Un dia,—en ausencia de son pare,—sa mare, qu'estaba embrassada,—volgué sangrar un bou; pero ho va ferho de tal manera, que la sang del animal sortí á glopadas, y li mullá lo rostre.

Y va ser tal,—afegeix Boudon,—l'impressió que rebé sa mare, que feu que jo vingués al mon ab aquest monstruós cap.

—Han visitat nostra redacció los següents periódichs setmanals:

La Antigua Union, *L'Escut de Gracia*, *La Federacion Igualadina*, *El Eco de las Afueras*, *Crónica de Berga*, y 'l diari barcelonés *La Ultima Hora*. Los hi agraphim.

—Per la importancia que revesteix pera la Industria Catalana la memoria premiada en lo Certámen del Centro Catalanista Provensalench sobre Aplicació de las arts á la industria, comensem desde avuy sa publicació á fi de popularisarla tot lo que 'ns sia possible.

En lo número vinent publicarem en dita secció, lo resultat de la visita que un de nostres redactors ha fet á la important fàbrica de teixits de nostra localitat, que corre ab la rahó social de Molleras y Sauqué.

—Diu la premsa valenciana que la primera locomotora construhida á Espanya fou probada lo primer divendres de aquest mes. Dita máquina, diu que s'ha construhit en los tallers de la «Primitiva Valenciana.»

Está completament equivocada dita premsa, perque lo dia 24 d'Agost de 1880, sortí de Sant Martí de Provensals rumbejant la bandera catalana,

una gallarda màquina, la qual presta importants serveys á una companyia de Ferrocarrils de las de més nom d' Espanya.

A cadascú 'l que sia seu. Per aixó no desitjant res que no sia nostre, volém que consti que fou catalana y construhida á Sant Martí de Provensals la primera locomotora espanyola.

—De conformitat ab l' informat y dictaminat pel senyor Arquitecte municipal y Comisió 2.ª s' acordá en sessió de 9 de Maig concedí los següents permisos per' edificar:

A don Pere Nin, pera construir una casa de baixos, en lo carrer d' Ausias March.

A don Joan Canadell, pera construir una casa de baixos y dos pisos en lo carrer de Marina.

A don Francisco Carull, pera construir una casa de baixos y primer pis en lo carrer de Vifredo, y

A don Joan Palau, pera construir una casa de baixos y dos pisos en lo carrer de Marina.

De conformitat també ab l' informat y dictaminat pel senyor Enginyer municipal y precitada Comisió, s' acordá concedir legalissació de permís á don Camilo Fabra, per las duas calderas de vapor, de 60 y 50 caballs de forsa respectivament, que té instaladas en la fàbrica que poseeix en lo carrer de Provenza de aquesta localitat.

—No es ja la falta de direcció lo que 's nota en las plassas, sino vigilancia y tot. Aquestos darrers dias los lladres han desembrassat los calaixos de varias taulas, emportantsen pesos, balansas y género.

—Convindria que las brigadas de que disposa nostre municipi, donguessen una passada pel camí que porta al Escorxador, porque está en tal estat que fa conciencia véurel. No hauria d' esperar-se que l' arreglessen los particulars, ja que, al cap y al últim, es per un servey públich que s' espatlla.

—Y ja que del Escorxador parlém, hem de fer esment de las repetidas queixas que hem rebut. Se 'ns diu que son tantas las ratas que s' hi mantenen, que las carns ne surten malmesas per aquells animals. Senyor Padró: vosté que es lo president de la comisió. ¿No podria lograrse que desapareguessen?

—Continua 'l desordre en nostras plassas. Lo dilluns passat á primera hora era tal l' escándol que 's produhí en la plassa Mercat entre 'ls marxants per no haverhi ningú que 'ls hi senyalés lloch, que teniam por de que la cosa acabés malament. Dos d' ells se desafiaren sense que poguem saber lo resultat de las barallas; lo que sabem de cert es que 'l Ajuntament res ha fet encara pera evitar escándols, no obstant y que ja en lo darrer número de nostre periódich li indicavam lo que deu fer-se.

—En Siew (Rusia), acaba de celebrarse un matrimoni d' una dona que conta 104 anys d' edat ab un senyor de 99. La nuvia es viuda de 5 marits, y 'l nuvi celebra sas quartas nupcias. Ella té 12 fills y 30 nets; ell no té mes que 2 fills, un de 70 anys y l' altre de 68. La nit de la boda, sos convehins mes aprops, sos parents y sos amichs, donaren als casats de nou

una serenata en la que lluhí sas habilitats una bona organisa da orquesta, composta de 25 focarinas. La núvia conta ab una fortuna de 1.000.000 de rubles; l'afortunat marit sols conta ab son ofici de fuster. Tots dos gozan d'un estat de salut envidiable.

—A Calcuta hi ha á l'actualitat un comerciant suech, que parla ab tota perfecció 59 idiomas, entr' ells l'espanyol, y 13 dialectes.

—Lo tramvia de vapor continua ab lo seu servey irregular, no obstant y las justas queixas dels pobles per ahont passa. Se 'ns ha dit que es probable que 'ls dias de festa s' augmenti 'l servey ab alguns trens extraordinaris de nit. Per més que no es gran cosa, desitjariam veure realisat lo pensament, per alló de *arri poch ó molt*.

—«En la vehina població de Sant Martí de Provencals, que té més de 20.000 ànimas, segons l'últim cens oficial, ni s'estableix l'Escola superior ni la de párvuls que li corresponen de conformitat ab lo previngut en la Lley vigent. Veurém si la Junta provincial pren una determinació seria sobre 'l particular, ja que la circumstancia de haver deixat d'ésser Diputat á Corts del districte ahont radica Sant Martí, un dels Vocals més zelosos de la Junta, li permetirà, tal volta, obrar ab mes independència que fins ara.»

Aixó es lo que diu *El Monitor de Primera enseñanza*, en un sueltó del número del diumenge passat, y nosaltres que per l'Instrucció pública tot ho sacrificarém, perquè en nostre concepte deu ésser primer que tot, dirém al sensat *Monitor* que: estimém en lo que val l'interés que 's pren per la ensenyansa de Sant Martí, pero que la Junta local no desitja eludir la Lley en sos articles 104 y 105, sino que vol que l'ensenyansa pública signi atesa degudament en sos respectius barris. Creyém que si avuy Sant Martí no té una Escola pública de párvuls ni superior, es perquè l'un barri está molt separat de l'altre, mes en cambi, dita ilustre Junta ha dotat á cada Escola d'un nou Professorat temporér que permeterà l'entrada de noys y noyas menors de sis anys.

—Son tants los governadors civils de provincias que van arrivant á Madrid, que dintre de poch, casi tots los governs estarán desempenyats per jefes interins.

Lo moviment s'explica, perquè 'ls aludits poden complimentar las promesas fetas als electors; y com sia que se 'ls exigeix lo pactat, escapan de la guerra y venen al centro de la circumferencia política en demanda d'un traslado que 'ls lliuri del compromís.

Aixó diuhen desde Madrid, de certs polítichs salta-marges que per tot arreu serveixen pera prometre y no cumplir; pera elegir diputats y rebre las *gracias* del govern y del país que trova qui fa la seva feyna.

—Alguns socis del «Centre Catalanista Provencalench» tenen projectat pera 'l diumenge vinent una excursió á las covas de Moncada que promet ésser molt concorreguda. Sabem que 'ls excursionistas se 'n durán d'aquí tot lo menester pera baixar á ditas covas.

Oportunament donarem compte del resultat de la expedició.

—Durant l'any prop passat han mort 60,000 personas, en diferents desgracies y accidents diferents.

Lo terratremol d'Ischia ha fet 5,000 morts los huracans dels Estats Units, 318; lo naufragi del vapor «Cymbria», 434; las inundacions d'Alemania, 140; y l'incendi del Circo de Polonia, 268.

A aquestes xifras, s'hi han d'afegir las morts fetas per las desgracies de Terranova, 386; y los cataclismes de Java y Asia Menor, que pujan á 30,000.

—La muller de un saltimbanqui americá ha dat á llum un noy que te la cara, pit, brassos y mans cuberts ab unas tacas rojas y blavas lo mateix que sa mare, la cual se va fe marcá ab aquest colors no fa mol temps ab lo objecte de portar mes personas á la barraca ahont treballava son marit.

Lo doctor Scherzer, metje célebre á América, diu que aquest fenómeno es degut á la preocupació constant de la mare, que durant lo seu embras plorá moltes vegadas ab la por que 'l seu fill que portava á las entranyas vingüés al mon desfigurat á consecuencia de las marcas que ella se havia fet á la pell.

Com se veu los temors de la mare eran exactes.

—Gracias al imponderable mal estat de la carretera, axis com també á las montanyas de fanch de que en lo número passat parlavam, junt ab lo mal empedrat que la empresa del tramvia te posat en lo desvio de mitj carter del Clot, lo dilluns passat volcá un carro carregat de deugas las quals varen anar á parar á la acera, interceptant lo pas del tramvia y reunintse allí tres trens, mentres se verificava la operació de descarregar y carregar dit carro, y tot en perjudici dels pasatjers, perque no poden fer lo camí que deurian, lo qual resulta també en perjudici de la empresa per la irregularitat que representa en lo servey dels trens.

—May com en aquets temps s'ha demostrat tanta afició en los datos estadístichs. De poch als Estats Units de la América del Nort, va ocórrer l'idea d'averiguar 'l número de tocinos qu' existeixen al mon. Al efecte 's nombrá una comisió qu' estudies l' assumpto, la qual ha presentat al President de la Gran República las indicacions següents:

Se contan á l'actualitat als Estats Units, 43.270,000 tocinos; á Rússia 10.142,000; á Alemania, 7.324,000; á Austria-Hungria, 6.995,000; á Fransa, 5.891,000; á Espanya, 4.352,000; á Inglaterra, 3.940,000; á Suiza, 2.000,000; á Italia, 1.564,000; á Rumania, 837,000; á Portugal, 717,000; á Australia, 567,000; á Dinamarca, 504,000; á Suecia, 426,000; á Holanda, 359,000; á la República Argentina, 342,000; á la Nueva Zelanda, 207,000; á Grecia, 180,000; al Cabo de Buena-Esperanza, 132,000 y á Noruega, 101,000.

La citada Comissió no ha indicat 'l capital que representan tots aquets tocinos; únicament dona valor als existents en los Estats Units, qual import calcula en 1,459.756,105 pessetas. Si 's té en conte que 'l preu d'aquest animal es allá bastant reduhit, 's podrá calcular la gran riquesa que representa 'l sangláu domesticat.